

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 218 (5370)

срда

ноябрин

5

1947 он

ВНП(б)-тэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАСССР-эй Верховно Советэй ба ВНК(б)-тэй Улан-Улын Горкомой ооган.

Сэн 20 хүнгэй

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

Агууха Октябрьска социалистическэ революцияар сүлээгдэглэсэн бурят-монгол арад 1923 ондо эрхшээл автономно советскэ социалистическэ республикатой боложо, ажахи болон культураа халбаруулан хүгжээх үргэн эхэ зам дээрэ гараа.

Бурят-Монгол болбол хаанта Россия колонн, каторга болон сүлээгдэн зах хязгаар байһанаа ленинско-сталинска национальна политикын ашаар, большевигүүдэй партин сасан мэргэн хүтэлбэри дор, агарты багша Сталиной анхал оролдтоор, агууха орд арай ахалдугуй тубалмжаар ба арайдагтаа эсэхэ суухы мэлэхэгүй ажал хүдэлмэрин ашаар хүгжээгэ ажайлзабарты, томо социалистическэ хүдээ ажахытай, түрүү социалистическэ культурагай республика болоо.

Агууха Октябрьска социалистическэ революцины болоонһоо хойно 30 жэлэй ой гүйсэб. Гүшан жал гэжээ гүрэнэй түүхэтэ богинохон саг гэжээ. Тедэ энэ үе соо туйлагдаһан нумые тоолохо болоо һаа хэдэ хэ гэшэл!

Советскэ Союзай бүхэ республика, хязгаар, областундагтай хамта мүн манай Бурят-Монгол автономно советскэ социалистическэ республикынһы туйлаһан нумын төн эхэ. Манай республика дотро 1923 ондо ажайлзабартын 16 предприятй байһан аад, 1940 ондо тэднэй тоо 239 болоо. 1940 ондо республикын ажайлзабартын валова продукция 1923 онойнгоо хэмжээ 70 дахин үзүүлэн байна. Республикын стотинада богинохон болзор соо паровоз-буталгыг завод, механизиранониз шалэй завод, мяха-консервы комбинат болон ажайлзабартын бусад предприятйнуу урган гараа.

Колхозно байгуулагтын яланһан эсэгтэ таряашад нүүдэл байдалаа орхижо, түбхнэһан байдалтай болоо. Түрүү техникээр эсбэгэлдэһэн колхозуудые байгуулаһан эсэгтэ хүдөөажахын эхэлэн дэбэлгэе болоо. Советскэ засагай жанзүүдтэ республикын таряалангай талмай 173 процентээр үргэхдэгдээ. 1940 ондо республика дотро орооното таряа суглуулга 1923 онойхитой сасуулал 5 дахин ургаһан байна.

Малажаг үннһөө хойшо бурят-монгол арадай хүдөөажахын гол халбарин боложо байдаг. Большевигүүдэй парти, советскэ правительствэ Бурят-Монголой малажагы хүгжээхэ хэрэгтэ эхэлэн анхал табидаг байна. Энэ анхал оролдотын ашаар туйлагдаһан амжалтануудые гэршэлхын тулаа нэгэ баримты харалд үзэе. 1937 онһоо 1941 он хүртэр республикын колхозуудаар малай тоо толгой адуу мордой талаар—23 процент, эбэрт томо мал—47,6 процент, хони, ямаан—95,2 процент, гахай—163 процент ургаһан байна.

Арад зоной ажабайдал хэмжээгүй эхээр байжараа. Тухал маягараа национальна худараа социалистическэ культура сэсгэһан халбарлаа. Сталинска табанжэлүүдэй үедэ хэдэн мянган гэрүүд, хургуулинууд, эмнэлгын өмхө-зургаанууд байгуулагдаа, швээ городууд урган гараа.

Эсэгэ орооно хамгаалгын Агууха дайнай жэлүүдтэ Советскэ Союзай бүхэ арактуудад ади бурят-монгол арадыне дайсанһыне бута сохихо хэрэгтэ бүхэ хүсээгэй түүлэ Арминн генерал Булганин Николай Александровичта Советскэ Союзай Маршал гьһан сэрэгэй нэрэзгээ олгохо.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ Арминн генерал Н. А. Булганинда Советскэ Союзай Маршал гьһэн сэрэгэй нэрэзгээ олгохо тухай

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгш Н. ШВЕРНИН, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРНИН. Москва Кремль, 1947 оной ноябрин 3.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ Нүхэр С. З. Гинзбургые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

СССР-эй барилгын материалуудай үйлдэбэрин барилгын талээр хэбэн ажайлзабартын Министр нүхэр С. З. Гинзбургын түрэнһээ хойшо 50 наһа Захаровиче Ленинэй орденоор шагнаха. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгш Н. ШВЕРНИН, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРНИН. Москва Кремль, 1947 оной ноябрин 3.

Нютагай Советүүдтэ хунгаха хунгалтануудта бэлэдхэл

Хөөрлөөнүүд үнгэргэгдээ

Сосново-Озерскын сельсоветэй Сталиной нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай дунда нютагай Советүүдтэ хунгаха хунгалтанууд тухай ойлгууламжын хүдэлмэри үргэвэр абуулагдажа байна. Эндэ нһэн агитаторнууд хүдэлмэрилээ.

Агитатор - комсомолека нүхэр Галина Трирко хунгалтагдайгаа 3 дахин хөөрлөөнүүдтэ үнгэрлээ. Тингэжэ хунгалтануудай Дүрниме шудалан үзэлгые гол түжөө дүүргэһэн байна. Саашаа, тус Дүрниме бүри гүвээгээр ойлгууламжын түгээ хүдэлмэрилэхэ юм.

Төршэлэн, агитаторнууд нүхэр Г. Белобородова, Соболева, Кузнецов гэгшэд 2—2 хөөрлөөнүүдтэ үнгэрлээ.

В. Байбородин.

297 агитаторнууд

ЗАКАМЕН Нютагай Советүүдтэ хунгаха хунгалтануудта бэлэдхэл аймагай бүхэ колхозууд, өмхи зургаанууд ба МТС-үүд бүхэндэ абуулагдажа байна. Мүнөө үедэ хунгалтанууд 16 уацостогууд, 25 агитаторнууд байгуулагдаһанай. Тэднине өрхмн хайнаар өмхидэхын түгөө ВНК(б)-гэй айком партийна, советскэ 20 элэхитэдэе томилһон байха юм.

Гална, аймаг соо 28 агитколлективүүд хүдэлмэрилээ. Тэднээр хамта 297 агитаторнуудһаа бүрдэхэй, «Майн 1» колхозой агитколлектив (Хутагбарилгашань БМАСССР-эй габыата багша нүхэр Пштерский) агитационно-пийлал хүдэлмэриэе бусадһаа үзүүсэ хайнаар абуулаа. Мүн «Улан Малшан» колхозой агитколлектив өрхмнүүдтэ нэгэндэ тоологдоо.

А. Шадаев, (мазал корреспондент).

Оролгосотойгсор хүдэлмэрилнэ

БУРУМАН. (Телеграфар абтага). Нютагай Советүүдтэ хунгаха хунгалтануудта бэлэдхэл аймаг соо хаа-хаангай абуулагдажа байна. Хунгалтануудай Дүрниме ба РСФСР-эй болон БМАСССР-эй Конституцинуудые арад зондоо гүвээгээр ойлгууламжын түлөө агитаторнууд оролгосотойгсор хүдэлмэрилээ. Гална, тэднээр нүхэр А. А. Ждановой хэлэһэн «Улахоорондын байдал тухай» ажилжа болон бусад тема нүүдээр хөөрлөөнүүдтэ, газетэ уншалтануудые үнгэрлэнэ.

Аймаг соо хамта 13 агитпунктууд өмхидхэгдэхэй, Ленинэй, Сталиной, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай агитаторнууд ялангаала хайнаар ажаллана.

Н. Цонтоев.

Тусхай семинар

ВНП(б)-гэй Салангын айкомой шиндхөөрлөн үндһөөр, партийна ба комсомольскэ өмхн организацинуудай секретарьнуудай ба ханын газетүүдтэй редакторнуудай, политкружокнуудые хүтэлбэрилгешдэй тусхай семинар үнгэрэгдэбэ. Тус семинар хоер үдэр соо ургалжээ. Хамта 90 ша хуу коммунистууд ба комсомолецүүд ха баадалхан байна.

Семинарта хабаадагшадта ажалладай депутатнуудай нютагай Советүүдтэ хунгалтануудта бэлэдхэл тухай, тэрэнтэй дашарамдуулан агитколлективүүдтэ болон агитаторнуудай хүдэлмэриэе хайжаруулаха тушаа заабаринууд үгтээ. Мүн хэдэ хэдэн лекциүүд ха өмхидхэлүүд уншалгаа.

С. Билинтуев.

В. И. Ленин И. В. Сталин хоёр хөөрлөдгө байһа. Искусствын габыата ажал-абуулагша П. Васильевтай зураг. (ТАСС-эй фотохронһоо).

Ажайлзабэрин, хүдөө ажахын ба культурын түрүү хүнүүдые БМАСССР-эй Верховно Советэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар, Агууха Октябрьска социалистическэ революцины 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ республикын ажайлзабэрин, хүдөө ажахын ба культурын олон түрүү хүнүүд БМАСССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба гэбэл:

Мысовая станци ба Бабушинн городһоо 49 хүн. Республикын правительствын шагналда хүрэгшдэй дунда Мысовая станцины депогой машинист Корнаков А. И., «Байкальский рабочий» гэжэ газетын типографин үзэг холбогшо Еранский А. П., городскэй больницын медицинскэ сестра Агафонова В. Я. ба бусад.

Аруунын аймагһаа 84 хүн. Тэднээрэй дунда Молоотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгш Банзаров П. Ц., Эгэтин МТС-эй комбайнер Климов П. В., миханай совхозой үүрчтэ дагшта Ринчинова В. А., Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой халлиман Циренжапова Д. ба бусад.

Торинн аймагһаа Баландаравильска сельскэ Советэй түрүүлэгш Павел Пахомович Анисимов, Барасайн ахи хургуулин багша Вампилова Д. Д., «Авангард» колхозой дэргэдхи комсомолецэ өмнн организацины секретарь Деметьева П. И. ба бусад хамта 62 хүн.

Ахын аймагһаа Аймгүвээдхой түрүүлэгш Ангаров Ф. И., Ботоголскэ гранитна рудингай горно бурильщик Бабкин И. П., Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ор үзэгш Хурганов С. А. ба бусад хамта 34 хүн.

Замангай аймагһаа хамта 79 хүн. Тэднэй дунда ВНК(б)-гэй айкомой хоердхи секретарь Аюшев О. М., Михайловска сельской түрүүлэгш Бондарь М. С., Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозник Дынзенов Цырен Дынзенович ба бусад.

Тарбагатайн аймагһаа ВНК(б)-гэй айкомой шагдхи секретарь Балханов А. А., Тарбагатайн МТС-эй токарь Калашников Г. П., Сталиной нэрэмжэтэ колхозой машинист Пыкин К. Л. ба бусад хамта 125 хүн.

Нударын аймагһаа Хамнигадэйн МТС-эй тракторист Аносов Б. Б., аймгүвээдхой түрүүлэгш Банбарилгетев Д. Ц., Ранжуровой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгш Хогоев Д. Б., Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой оговордхи Чойсонов Ц. Ч. ба бусад хамта 83 хүн.

Курумнайн аймагһаа ВНК(б)-гэй айкомой хоердхи секретарь Баттеев Т. С., «Ленинскэ Искра» колхозой хоншпон Гатапова С. В., Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шофер Миронова Б. И. ба бусад хамта 69 хүн.

Сэлэнгын аймагһаа хамта 173 хүн. Тэднэй дунда ВНК(б)-гэй айкомой секретарь Будеев П. Б., Фрезеровщик Геренсеев М. П., Галуута нуурай станцины депогой машинистын тубалгаша Грабарь П. Ф. ба бусад.

Баунтын аймагһаа Ципианска принский директор Аюков Н. И., агуушан Басаулов И. Я., Богдаринска дунда хургуулин уборщица Брелева Н. П., «Баргузинзолотын», радио-халхэ-холбоной начальник Беспрованних Н. М. ба бусад хамта 104 хүн.

Городон городһоо хамта 111 хүн. Тэднэй дунда хүтүгэй городскэй сайл эвоар Бингулькина А. Т., городскэй дунда хургуулин географин багша Гарманов И. А., комбинатай старатель Григорьева М. А. ба бусад.

Мухаршбэрийн аймагһаа «Комсомол» колхозой ахалагша адуушан Банзаров Б. Б., «Эрдэм» совхозой хүдэлмэришн Васильев С. Я., Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хоншпон Санжнева Б. С., Суулган МТС-эй комбайнер Суминков М. П. ба бусад хамта 131 хүн.

Зайграйн аймагһаа хамта 155 хүн. Тэднэй дунда Горхон станцины шагналст Атрошенко М. Т., «Оборова СССР» колхозой түрүүлэгш Бадмаев Д. В., мүн тус колхозой өфремковэ звенегой звеневол Чинтисов П. Д., Заогтэргонгой Онохоско лүктын директор Шигин Н. И. ба бусад.

Түнхэнэй аймагһаа Кыренскэ МТС-эй тракторист Боттосов Д. В., «Улаан Тооро» колхозой дэргэдхи партийна ахи организацины секретарь Данзанов Г. М., ВНК(б)-гэй айкомой секретарь Москалев Б. Г. ба бусад хамта 90 хүн.

Хойто-Байгалай аймагһаа хамта 65 хүн. Тэднэй дунда АИФО-гэй ахалагша буггалтар Ганогин Ф. Т., Явскайа принский управленин начальни Дерес С. Л., Партийна кабинетые дагшта Кожевников Е. Ф. ба бусад.

Прибайкальска аймагһаа Сталиной нэрэмжэтэ колхозой моршон Егоров И. С., Иальнэскэ сельсоветэй түрүүлэгш Нисин

И. А., Батуринска врачбэа участогые даагша Петрова Д. Т., Руденцкая нэрэмжэтэ колхозой хоншпон Чулков Л. Н. ба бусад хамта 62 хүн.

Набамсын аймагһаа хамта 149 хүн. Тэднэй дунда Тимжойскэ МТС-эй трактористка Анашина С. И., «Красное знамя» колхозой звеневолы Бурлаков Н. В., Кабанскын загаһанай заводой бригадир Елечеров И. Ф., Халхэ-холбоной Министерствын аймагай конторын телеграфистка Радыева Е. К., «Победа» колхозой модшто дархан Шигаев А. Л. ба бусад.

Иволгын аймагһаа ВНК(б)-гэй айкомой кадрүүдтэй талээр секретарь Бодхолова Е. А., Спиртын заводой ахалагша технокое Ледюков В. Г., ВНК(б)-гэй айкомой илхэдхи секретарь байнаг Жалсабов Д. Ж., Тракторна бригадын бригадир Санин Н. С. ба бусад хамта 90 хүн.

Баргананай аймагһаа Лешинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Бусеев Д. М., пивзодуудай Орджоникидын нэрэмжэтэ артелин бондарь Максимов К. П., Кировэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Ринчинов С. Я., Уланай эхи хургуулине даагша Семенова В. Н. ба бусад хамта 114 хүн.

Зэдын аймагһаа хамта 62 хүн. Тэднэй тоодо ВНК(б)-гэй айкомой секретарь Будеев Е. В., Фрунзын нэрэмжэтэ колхозой халлиман Гасьева Т. П., Боргойн хонш үхсөөрлэхэ совхозой ахалагша хоншпон Дыбенков Б. Ж. ба бусад.

Хэмэнгын аймагһаа хамта 53 хүн. Тэднэй дунда «Манай Ажал» колхозой хоншпон Аюшева Я., Фөрөмын нэрэмжэтэ звенегой звеневол Базаров Б. В., мүн тус колхозой түрүүлэгш Шагдаров Г. Ш., Дээдэ-Худанай хүдөө хөдөө дунда хургуулин директор Махатов Б. П., Халхэ-Хойн МТС-эй трактористка Шидмарева Е. Д. ба бусад.

Хорин аймагһаа Красно-партизанскэ сельскэ Советэй клубые даагша Дюков Г. С., Хорин Амбулаторийн санитарка Дамбалова Б., «Октябрин 20 жэл» гэжэ олоборилгын артелин түрүүлэгшэ Сорочковиков В. Е. ба бусад хамта 67 хүн.

(Ургэлжэлэлэнь хожом гараха).

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ ТРИБУНА

Үндэр ургаса хайшан гээд туйлагдааб

1940 онһоо эхилжэ, манай колхоз ажал хүдэлмэриэе звеневолы гурмаар өмхидхэнэ. Колхознигууд намые 1940 ондо звеневол болгон батаажа, миннэ звенедо 5 эканер-нүүдтэ үгөө һон. Тэрэнтэй хамта, 2,3 гектар газар бидэнэртэ даалгажа, үргэһан байгаа. Тусхай участок даажа абаад байхада, бидэнэр гектар бүриһээ 150 центнер хартаабха туйлаха гьһэн уялга абаа һэмди. Энэ хадаа бумжа бригадын ургуулаар хартаабхаһаа 5 дахин эхэ болохо байгаа.

Хартаабхыне сортовой үрһөөр таривал, хуртгуй үндэр ургаса абаха байһанһын мэдээжэ. Тедэ, манай колхоздо тинхэдэ сортовой хартаабха үгы байһан юм. Тинхэдэ, нютагай хартаабхыне шалэн оложо, яровизацин хэзэ тарилга үнгэрлөө һэмди. Майн 14-һээ эхилжэ, га бүридэ 13 центнер нормотойгоор тарилга хэглэһэн байгаа. Хартаабхын ургаша эхилхэтэй хамта нэгэ дахин борнойлоо һэмди. Зунай үедэ хартаабхын эшмэ тойруулжа 3 дахин шоройн өбөөлдөһон, мүн 3 удаа унаһагдаһан байгаа. Хартаабхын ургаша байха үедэ үнөөһон ба шубуунай аргалаар цымэлтэ тэжээл үгтөө һон. Тинхэдэ гектар бүридэ 5 центнер үнэһа, 4 центнер шубуунай аргал хэрэглээ һэмди.

Газарай хүрһэн гектар бүрин 170 шагра наг шөбхөөр, га бүрин 5 центнер шубуунай аргалаар тэжээлүдэһон байна. Тинн, бидэнэр даажа абаһан участок дээрһөө га бүрин 2340 пүүд эрхмн шапартай хартаабха хуряжа абаа һэмди.

1947 ондо манай звенедо 8 гектар газар даалгагдажа үгтэһан байгаа. 1947 ондо звенемнай 5 хүнһөө бүрдэһон байгаа һаа, мүнөө 8 гөшүүдтэй болоо. 1947 ондо үндэр ургаса хуряахын түлөө бидэнэр поли дээрэ үбэлэй үедэ саһа тогтоолгыне урда урдыкһиһаа улам хайнаар үнгэрэһон байгааби.

Газар үтэгжүүлхын зорилгоор, 3.000 шагра наг шөбхө, 415 центнер фосфатын, 20 центнер шубуунай аргал, 27 центнер үнөөһон бэлэдхэгдээ һон. Хартаабха тариха газарнай намар, сентябрь соо хахалагдаһан пар байгаа. Газарай хүрһэнэй тон эхээр барисалданхай байһан дээрһээ хабар 20 сантиметр гүвээгээр тарихал хахалаа һэмди. Хахалһанай удаа борнойлогдон байгаа. Энэ борнойлоо хадаа газарай хүрһэнэ шинг нойто байлаха, тэрэнтэй дээдэ талыне тэгшэлжэ ба алдэб бог буртаг үблэ үгы хэзэ арга олгоһон байна.

Энэ жэлдэ манай звенедо 1,2 гектартаа хүрэхэ «снежинка», 1,8 гектартаа хуряа «ранняя роза» гэжэ сортын үрбэтэй байгаа. Үрһээ яровизацилхын урда тээ хартаабхыне томо, жэжээрһын илгэһан байһана. Рекордно участок дээрэмнай майн 12-һоо 16 хүртэр тарилга хэгдээ һон. Тарилга хэгдээ хартаабхын хооронхи талыне — 30 центнер, тинхэдэ» рид хоорондын забарыне 60 сантиметр талатайгаар һуугаа һэмди.

Энэ жэлдэ манай звенедо 1,2 гектартаа хүрэхэ «снежинка», 1,8 гектартаа хуряа «ранняя роза» гэжэ сортын үрбэтэй байгаа. Үрһээ яровизацилхын урда тээ хартаабхыне томо, жэжээрһын илгэһан байһана. Рекордно участок дээрэмнай майн 12-һоо 16 хүртэр тарилга хэгдээ һон. Тарилга хэгдээ хартаабхын хооронхи талыне — 30 центнер, тинхэдэ» рид хоорондын забарыне 60 сантиметр талатайгаар һуугаа һэмди.

Рекордно участогтай гектар бүридэ 24 центнер нормотойгоор тарилдан байна. Хартаабхыне 8 сантиметр гүвээгээр «буулаха» һэмди. Хүрэнгэ болохо хартаабхын дан томоһон байһан халан тэднине утаруун хаха отолһон байһабди. Яровизацин хэгдээ ургаһан эшмэнь, хухалхэгүй тулаада үрһыне поли дээрэ шэрхэдээ эхэ оролдхо тарилгадан байха юм.

Тарилгын һүүлэр 10 хоног үнгэрелд байхада хартаабхын эшэ жэгдэхээр газарта элһлһон байна. Тэрэнтэй хамта борнойлоо һэмди. Энэнтэй һүүлэр, 3 хонод байхада газарай хүрһан бамбайлгандан байна. Удаа тээшэ 6 хоноот, хартаабхын эшмэ тойруулжа, шоройн өбөөлдөхө өбөөлдөн, мүн тэрэнтэй хойно 17 хоноот байхада, хоердохөө шоройн өбөөлоо һэмди. Зунай үедэ тарилгын буртаг үблэн 2 удаа түүдэһэн, 2 дахин тэрэнтэй хүрһэн бамбайлгандан байгаа.

Газарта хахалхил үедэ тээ—нэгэ, тарилгын ургаша байха үедэ — 2 дахин унаһан байһабди. Газарай хүрһыне түрүүшынхэе бамбайлгаша үедэ нэгэ гектартаа 4 центнер хэмжээтэй шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл, хартаабхын эшмэ тойруулан, хоердохөө шоройн өбөөлоодоо баһа дахин нэмэлтэ тэжээл үгтэһон байха юм.

Хартаабхын хуряалгыне сентябрийн 1-дэ эхилээд, 18-да дүүргээ һэмди. Хуряалгын дун дээрһээ харкада рекордно участогтай га бүриһөө 545 центнер, боһшэ участогаһаа дунда зэргээр га бүрин 322 центнер хартаабха гараһан байна.

Манай колхозой эрхэ байдалта ямар сортын хартаабхаһаа үндэр ургаса абаха байһан тухайн мүнээ жэлдэ би туралт хэбэ. Тинхын тулаа тадаһан ондо сортын хартаабха һуугааб. Тинн, «Дох» гэжэ сортын хартаабхаһаа гектар бүрин 180 центнер, «сибиряк» — 200, «сахарный» — 140, «Тулунский» — 140 центнер ургаса гараа.

Л. П. Шурьгина, СССР-эй Верховно Советэй депутат. Зайграйн аймагай 17 партсезион нэрэмжэтэ колхозой звеневол.

БҮРЯТ-МОНГОЛ АССР СОВЕТСКЭ ЗАСАГАЙ 30 ЖЭЛЭЙ СИН УРДА ТЭЭ

Агуу Октябрыска Социалистическа революци 30 жэлэй ой хоёр хоног гүйсэхэн.

Энэ гүшан жэл соо советскэ арад зон болбол болшевистическэ партини хүтлэбэри дор шэнэ социалистическэ ажабайдалы зохион байгуулаан юм.

Энэ гүшан жэл соо советскэ хүнүүдэй героическэ баатарлал хүтлэбэрин ашаар манай Эхэ орон болбол айхбаттар эхэ хүстэй социалистическэ дэргэвэ болонхой.

Октябрыска социалистическа революци гүшан жэлэй ойе Бурят-Монгол орон ой ажалшад болбол бүхэ советскэ арадудтай хамта Советскэ Союзай аравуудые культуралысческэ дэргэвэ мүнжэлтэ ба боломжалыа хамбаатаанаа сүлөөлгэн түхэтэй гайхмалгай үдэр мүн гэжэ угтажа байдаг юм. Энэ үдэр болбол большевистическэ коммунистическэ партини национальскэ политическэ ялалтын һайндэр мүн болоно.

Советскэ засагай гүшан жэлэй ойе эрхм һайнаар угтахын түгээ Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оройн манай Бурят-Монгол оройн ажалшад болбол шэнэ стилиска табилжэлтэй хошодохи орой түрэнэй түсбэе дүүргэхын талаар тон эхэ амжалтануудые туйлаһан байха юм.

Манай республикын ажаүйлэбэрин болбол мүнөө жэлэй 9 һара соо валова продукция талаар өрынгөө түсбэе 109,9 процент дүүргэһэн байна, мүн гурбадахи кварталында түсбэе 124,4 процент дүүргэһэн ба сентябрь һарында түсбэе 131,9 процент дүүргэбэ.

Манай ажаүйлэбэрин 6 предприятинууд өрынгөө жэлэй түсбэе гурбадахи квартал дотор дүүргэһэн байна. Тэрэһэй тооло механикэрвини шэээй завод орлоосо, мүн миханай комбинат, Баргажалын комбинат, Байкало-Селенгинскэ шарохоство, Байкалооберистрест гэжэ мэтэ ажаүйлэбэрин томо томо предприятинууд жэлэйгээ түсбэе дүүргэхэ тээшэе дүтэлһэн байха юм.

Союзна-республиканскэ мэдэл дор байдаг ажаүйлэбэрин предприятинууд мүнөө жэлэй гурбадахи квартал дотор өрынгөө продукцияны бэртэн гаргалын талаар 1946 оной гурбадахи кварталда орохолоо 72,1 процент өлөө ургаһан ба республикын бүхэ ажаүйлэбэри 58,9 процент өрынгөө продукцияне дэшлэлүүһэн байна.

Бурят-Монгол оройн ажаүйлэбэри болбол мүнөө жэлэй гурбадахи квартал дотор хэдэн арбаад мянган метр сонхын шэлүүдые, хэдэн мянган тоно шүрбэе, хэдэн зуун тоно миханай ба колбасна зүйлүүдые, агаһанууд ба бусад ондоо элээ хоолой зүйлүүдые гүрэнжэ түсбэе гэгээрүгэһэн байна.

Ажаүйлэбэрин дээрэ социалистическэ мүрысөөһэй шимэ үргэнөөр дэжэн бадарһан хэрэһэе хэдэн мянган стахановцууд, ажаүйлэбэрине шимэлдэгдэ, өрынгөө нормые үдэр бүхэндэ үдүүлэн дүүргэһэн, жэлэйгээ түсбэе болзорлоһон уриа дүргэһэн түгээ амжалтатгайгаар тэмсэгшэ мянга мянгаараа шалгаран гаража байна.

Пославохой Фрезеровшкэ оренто цүхэр Топуков болбол гурбан жэлэйгээ нормые үдүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн паровозобуттагын заводой стахановцууд-паровозобуттагорууд нүхэд Старостин, Васюков ба Кустовалов гэгшэд хоёр жэлэй норминоо түгүү дүүргэһэн байха юм. Тус заводой куэвч, БМАССР-эй Верховно Советэй түрүүлэгшын орлогшо оренто цүхэр Козубов болбол 2,5 жэлэй нормые дүүргэһэн байна. Улан-Удэ станин машинист нүдэр Асеев хадаа СУ-205-91 паровозобутталына забабарилгын хоорондо 1,400 мянган километр гүйлгэжэ шалаһан байна. Миханай комбинатай стаханова, БМАССР-эй Верховно Советэй депутат Шимилпелов болбол хоёр мөргөжөөлэй хүдэлмэрине нэгэн дор гүйсэхэжэ, жэлэйгээ түсбэе 15% процент болзорлоһон урид дүүргэһэн байна.

Мүн паровозобутталын заводой 700-һаа дээшэ тоото хүдэлмэришлэ өрынгөө жэлэй нормые дүүргэһэн ба үдүүлэн дүүргэһэн байха юм. Бава госзаводой 286 хүдэлмэришлэ, манай республикын бусад заводууд ба фабрикануудай хэдэн арбаад мянган хүдэлмэришлэ жэлэйгээ нормые үдүүлэн дүүргэбэ.

Манай республикын ажаүйлэбэрин, транспортны ба хэлээ хоолойной энэ олоно тоото стахановцууд ба түрүү хүнүүдэй тоо хадаа улам улам олошоржо байдаг юм. Манай Эхэ оройн эхэ алдарта натрохууд болбол Октябрыска революци 30 жэлэй ой һайларые ажаүйлэбэрин айхбаттар эхэ амжалтануудаар угтажа байна.

30 жэлэй урда тээ манай Бурят-Монгол орон болбол хаанта Россия нэгэн колоний мүн байһан тула, өрынгөө ажаүйлэбэри отго туй байгаа һэн. Революцини урда тээ Бурят-Монгол оройн территория дээрэ нмагтал хореод шахуу гар дархалалгын предрьятинууд бин байһан юм. Эдэ предрьятинууд эдэ хамта мянгаад шахуу хүдэлмэришлэ хүдэлдэг байгаа. Манай республикын газарай айхбаттар эхэ бааһигууд агаһануудан хэрэгжээжэ шадагдаагүй байгаа һэн. Имагтал хэдэ хэдэн алтанай приискэнуудта капиталистнууд хадаа Баргажалай ба Баунтын тайгын алгыгээр мууһайгаар эзэмдэн ашаглажа байгаа һэн.

Имагтал Ленин—Сталиной партини сэдмөргөн национальскэ политива болбол

Бурят-Монгол оройн үйлэбэрилгилн хүсүүдэй мянган жэлэй гэгдэлые усадажа, манай республика дотор түрүү социалистическэ ажаүйлэбэри байгуулан һалбаруулын арга-боломжо олгоһон байна.

Бурят-Монгол оройн мүнөө үеһэн үндэр эхэ ажаүйлэбэри болбол советскэ засагай жэлүүд соо байгуулагданхай. Энэ ажаүйлэбэри болбол стилиска табилжэлүүдэй үр мүн.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Февральскэ Пленумдэй түхэтэй тогтоол ба хүдөөжаһын түрүү хүнүүдэй Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо ба СССР-эй орденуудаар ба медальнуудаар шагнаха тухай Указоор Верховно Советэй Президиумдэй Указоор урмашуулагдан гарбан агуухэ политическэ ба ажалай дэбжэлтэ болбол үндэр дээдэ ургаса абыхын түгээ, малажаалай ашаг шимы дэшлэлүүдын түгээ хүдөөжаһын хүдэлмэришлэдые эһотой һайнаар зоригжуулан байна. Нимэдэ тэдэ болбол Бурят-Монгол оройн үндэр хүгжэлтэһэй малажаалай республика болгохо гэгдэн партини Центральна Комитеттэй заабарине дүүргэхэ замда шимы орууджа шадаһан байха юм.

Социалистическэ уялгануудаа дүүргэлтын дүнгүүдые бүхэ орон дотор бүридхэгдэжэ байгаа Октябрини һайндэрэй урдахин энэ үдэрүүд соо Бурят-Монгол оройн колхозинууд болбол үндэр ургасын ба тарла тушаалгын түсбэе дүүргэлтын талаар нүхэр Сталинда үгэһэн өрынгөө ариун уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна гэжэ үзэмжэ хүхюүн байртайгаар мэдүүлэхэ дүүрэн эрхэтэй болонохой.

Манай республикын колхозууд болбол орооһото культурануудай ургасын талаар өөр дээрэе даажэ абайан уялгануудаа дүүргэһэн ба үдүүлэн дүүргэһэн байха юм. Курумканай аймагай колхозинууд орооһото культурануудай талаар гектар бүхэндэ 102 нүүд таряа ургуулаһан байна. Мүн тус аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхоз болбол 485 гектар газарһа гектар бүхэндэ 140 нүүд орооһо таряа ургуулажа абайан байха юм; Сэлэнгын аймагай III Интернациональ нэрэмжэтэ колхозой зельевод нүхэр Тогтохов болбол 51 гектар газар дээрһэе гектар бүхэндэ 213 нүүд орооһото таряа хураан абайан байна. Энэ шэлэн хэдэн арбаад колхозууд, хэдэн зуугаад бригаданууд ба зөөнөнүүд, хэдэ мянган түрүү хүнүүд манай республика дотор орооһото культурануудай, хартаабхын ба овшинуудай резервоу ургасуунуудые туйлажа шалаһан байна.

Манай колхозинууд болбол хабарай тарилгын үедэ, ургаса таряагаа харуулаха зунай сагта, мүн охорхон болзоо соо таряагаа хураан үедэе еһотой шви зориге ажал хүдэлмэри харуулаһан байна.

Мүнөө жэлдэ манай республикын колхозууд болбол гүрэндэ таряа тушаалгынгаа түсбэе октябрини 11-дэ, болзорлоһон урид дүүргэһэн байха юм. Энэ болзорто болзорто болбол недондо жэлэйгээ орохолоо 3 миллион нүүд таряа үдүү гүрэндэ тушаалһан байна. Тилгэжэ манай колхозинууд советскэ засагай 30 жэлэй ой хүртэр түсбэе дээшэ 600 мянгал нүүд таряа гүрэндэе тушааха гэжэ нүхэр Сталинда үгэһэн үгээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Өрынгөө Эхэ оройн алдар нэрые, хүсэ шэдэһе улам шавыа болгохо гэгдэн һанаа сохолоо баарууджа Сэлэнгын аймагай колхозууд болбол гүрэндэ таряа тушаалгын түсбэе 138 процент мүнөө дүүргэжэ байна. Мүн Баргажалын аймагай колхозууд таряа тушаалгынгаа түсбэе 137,9 процент, Зэдэн аймагай колхозинууд—126,4 процент, Байкало-Куларын колхозинууд 126,1 процент гэхэ мэтэ үдүүлэн дүүргэжэ байха юм. Манай республикын 300 гаран колхозууд таряа тушаалгын талаар ариун уялгана дүүргэһэн ба түсбэе гэгээрүгэһэн түсбэе үдэе ябуулжа байна.

Манай республикын колхозинууд болбол Агууехэ Октябрыска социалистическа революци 30 жэлэй ой хүртэр мянга һу ба малажаалай бусад продуктуудыг гүрэндэ тушаалгын түсбэе уршилан дүүргэхэ гэгдэн уялга бэедэе даажэ абайан байха юм.

Олон тоото аймагууд ба колхозууд энэ уялгана нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Республика дотор анха түрүүн Зэдэн аймаг малажаалайгаа хамаг үйрэй продуктуудые гүрэндэ тушааха түсбэе дүүргэһэн байха юм. Улаан Баргажалын, Закаменай, Бурумканай ба бусад аймагууд болбол үү тушаалгын гүрэнэй түсбэе үдүүлэн дүүргэжэ, мүн малажаалай бусад продуктуудай тушаалгы амжалтатгайгаар дүүргэжэ байна. Энэ оной октябрини 25-дэ манай республика болбол үү тушаалгынгаа түсбэе 92 процент дүүргэһэн ба мянга тушаалгынгаа түсбэе 86,5 процент дүүргэһэн байна.

Манай республикын аймагууд ба колхозууд бүхэндэи нэры түрэн хэрэг болбол Октябрыска революци 30 жэлэй ой хүртэр хамаг бүхэ хүдөөжаһын продукцинуудай талаар гүрэндэ тушааха түсбэе үдэ дүүргэхэ хэрэг мүн болоно.

Мүн манай республикын машинпо-

С. М. ИВАНОВ, БМАССР-эй Министруудэй Советэй түрүүлэгшэ

тракторна станцинууд мүнөө жэл соо муу бэшээр хүдэлмэриле. МТС-үүдэй трактористнууд ба хүдэлмэришлэгшэд болбол Бурят-Монголд үгэһэн өрынгөө уялгыг амжалтатгай һайнаар дүүргэхэ зуура, мүнөө жэлэй ноябрини 1 хүртэр тракторна хүдэлмэришлэ түсбэе 20,6 процент үдүүлэн дүүргэһэн ба 15 морной хүстэй трактор бүхэндэ дунда хэмжээгээр 272 гектар эвэлэн газар хахалһан байха юм. Мүн комбайнаар таряаураалгын түсбэе 126,7 процент дүүргэһэн байна.

Олон тоото МТС-үүд ба тракторна бригаданууд болбол тэрэндэ даалгалаһан түсбүүдые эхэлхээр үдүүлэн дүүргэһэн байна.

Жэзэлэн хэлэбэл, Саянтың МТС болбол тракторна хүдэлмэришлэ түсбэе бүхэ талаараа үдүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тус МТС дотор 15 морной хүстэй трактор бүхэн сезон соогоо 405,2 гектар хахалһан байна. Бава Курбын МТС-эй тракторнууд 341,3 гектар хахалһан ба Кабанска МТС-эй тракторнууд 392,5 гектар хахалһан байна.

Окно-Ключевской МТС-эй цүхэр Шлеповай тракторна бригада болбол 15 хүстэй трактор бүхэндэ 954 гектар газар хахалһан, мүн Кабанскын МТС-эй нүхэр Тамбаевай бригада болбол 808 гектар хахалһан байна. БМАССР-эй Верховно Советэй депутат, Саянтың МТС-эй тракторни бригадир нүхэр Дымбовол болбол өрынгөө бригада соо 15 хүстэй трактор бүхэндэ 800 гаран гектар хахалһанга шааһа; бава тэрэвэ шэнги Ганейн МТС-эй трактористнууд нүхэд Ревенский ба Матвеев болбол сезон соогоо 473 тракторнуудаар 2.300 гектар хахалһан байха юм; Саянтың МТС-эй комбайнер нүхэр Балдаков «Коммунар» комбайнаар сезон соо 250 гектар таряа хураһан байха юм.

Илгэжэ хэдэн арбаад МТС-үүд, хэдэн зуугаад тракторна бригаданууд, хэдэ мянган трактористнууд ба комбайнернууд эршэмтэй шавыа хүдэлмэришлэ хүдөөжаһын культурануудай элбэг дэлбэг үгэһэе ургуулаха ажаүйлэбэри колхозууд туйлаһан ба тракторнуудые болон комбайнуудые эрхм һайнаар ашаглажа шадаһан байха.

Орооһото таряанай талаар манай колхозуудай туйлаһан эхэлхэн амжалтанууд болбол манай республикын хүдөө ажахын гол зорилго болохо — адуу малайгаа тоо толгойго олошоруулаха ба ашаг шимыне улам саашалһан дэшлэлүүдэ гэгдэн зорилгы амжалтатгайгаар гүйсэхэһын хамаг бүхэ үндэһэ һууринуудые бин болгоһон байна.

Мүнөө жэлдэ манай республикын колхозууд малажаалай хүгжээжэ талаар нэгэ хэдэ амжалтатгай ажаүйлэ байна.

Энэ жэлэй үгэрһэн 9 һара соо манай республикын колхозууд болбол адуу мордой тоо 3,1 процент, эбэртэ бодо малай тоо 6,4 процент, хони ба ямады 13,6 процент, гахайнууды 47,6 процент олошоруулаһан байха юм.

Манай республикын олон тоото малажаалай фермууд ба колхозууд Октябрыска Социалистическэ революци 30 жэлэй ойн үдэртэ адуу малайгаа тоо толгойго олошоруулаха ба тэрэһэйгээ ашаг шимы дэшлэлүүдэ талаар үндэр показателүүды туйлажа эрхэн байха юм.

Баунтын аймаг энэ оной октябрини 1-дэ адуу малай тоо толгойго талаар гүрэнэй түсбэе нимэ хэмжээтэйгээр дүүргэһэн байха гэгдэл: адуу морид 110,3 процент, эбэртэ бодо мал 100,9 процент, хони ямад 111,5 процент. Тус аймагай колхозууд болбол мүнөө жэл соо 100 гүүд бүхэндэ 64 унагаа түрүүлжэ абайан байха юм.

Ахын аймагай колхозууд 100 гүүд бүхэндэ 83 унага түрүүлэн абайан ба адуу морид тоо толгойго талаар түсбэе 111,2 процент, эбэртэ бодо малай талаар 102,9 процент дүүргэжэ шадаһан байна.

Сэлэнгын аймагай Багановичын нэрэмжэтэ колхоз мал адууһанай тоо толгойго түсбэе: мордой талаар 106,7, эбэртэ бодо малай талаар 103,5, хони ямадай талаар 109,3 процент дүүргэһэн ба мянган тушаалгынгаа түсбэе үдүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Кяхтын аймагай Лениной нэрэмжэтэ колхоз болбол 100 эхэ хонинһоо 144 уурга түрүүлжэ тэжээһэн ба 100 үеһэ бүхэндэ 100 тугалууды түрүүлжэ абайан байна. Мүн энэ жэлэй 8 һара соо тус колхоз болбол үеһэн бүхэндэ 895 литр һу һаажэ абайан байна.

Болзонго малажаалай хэдэ мянган түрүү хүнүүд болбол өөр дээрэе даажэ абайан уялгануудаа дүүргэжэ, малай тул адалгын ба тэрэһэй ашаг шимы дэшлэлүүдын талаар тон һайн показателүүды туйлажа шадаһан байна.

Занрайн аймагай «Оборона СССР» колхозой адууһан нүхэр Базаров болбол 42 гүүдһэ 42 унага түрүүлжэ абайан байха юм; Иволгын аймагай «Осоавиахим» колхозой һаалһаа нүхэр Зайцева болбол мүнөө жэлдэ 8 һара соо үеһэн бүхэндэ 1000 гаран литр һу һааһан байна. Иволгын аймагай «Майн I» колхозой һаалһаа Баткова ба Астраханцева болбол 28 үеһэһэ 28 унага түрүүлжэ абайан ба 8 һара соо үеһэн бүхэндэ 950 литр һу һааһан байна.

Манай республикын колхозууд болбол адуу малайгаа дулаһаар ба тарилгын ондо оруулан үбэлжүүлжэ шадаагүй һаа,

коллективүүд болбол урлагын талаар эхэлхэн амжалтануудые туйлаһан байха юм.

Мүнөө жэл соо манай театрууд 866 шэнэ зүжэгүүдые табижа 250 мянганһаа дээшэ хүнүүдые һонирхуулажа байна.

Манай республика дотор национальскэ уранзурагай искусство үргэвээр хүгжэһэн байна. Бурят-Монгол оройн алдарта уранзурааша, БМАССР-эй Верховно Советэй депутат, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулгаша, БМАССР-эй арадай уранзурааша нүхэр П. С. Сампиловый нэрэ алдар манай республикын газаа талада холо хүртэр суурһан байһан. Тэрэһэй хүтлэбэри дор советскэ уранзураашадай Союз дотор олон тоото эрдэм бэлиттэ уранзураашад ба скульпторнууд яларма һайхан шэнэ шэнэ уран зурагуудые зуража байдаг юм.

Октябрыска социалистическэ революци 30 жэлэй ойе манай республикын уран-һайханай хүдэлмэришлэд шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтажа байна.

Искусство болбол манай республикын эгээ холо захэ газарнуудта нэбтэрэн ороһон байна. Бурят-Монгол оройн гөрүүд ба хүдөө тосхонууд дээрэ 70 кино-театрууд, 56 кино-передвижникууд, хэдэн зуугаад уранһайханай самодеятельностин коллективүүд хүдэлмэришлэ байдаг юм.

Бурят-монгол арад болбол өрынгөө дундаһаа оюун бэлиттэ уранзохошодые, поэтуудые ба драматургануудые гаргажа шалаһан байна. Мүн бурят-монгол хэлдэ дээрэ марксизм-ленинизмын классикуудай зохоолууд оршуулагдан гаргагдаһан байха юм. Тэрэһэй хамта оройд литератарын эрхм зохоолууд бурят хэлдэ дээрэ хэлбэлдэн гаргагдаһанхай.

Бурят-Монголой хэлэ бэшгэһе орд алфавитта оруулаһан саһаа хойшо манай арад зон болбол өрынгөө түрэл хэлэн дээрэ хэдэн зуун ном дэбтэрүүдые хэблэн гаргажа ба үргэнөөр табиһаха арга-боломжотой болоһон юм.

Хүдөө ногауудта үргэн эхэр дэлгэрһэн эмшлагын эмхи зургаанууд болбол еһотой дээдэ эрдэмтэй эмшлэгүүдэр хангагдаһанхай. Хэрэвэе революцини уриа үедэ Бурят-Монгол орон дотор мина 7 болышпанууд, 170 койконууд байгаа һаа, харин мүнөө советскэ засагай 30 жэлэй ойн үедэ Бурят-Монгол орон дотор 600 гаран эмшлагын эмхи зургаанууд, 649 врачнууд ба 1721 дунда һургуулигай эмшлэ хүдэлмэришлэ байдаг юм.

Советскэ засагай оршоһон энэ жэлүүд соо арадай ажахын ба культурын талаар эрхм һайн мөргөжээтэ олошорһон байна.

Идеологическа асуухалнуудай талаар манай партини Центральна Комитетэй гаргалһан тогтоолууды манай республикын культурын, наукин, литературын ба искусствын хүдэлмэришлэд эрэлхитэй һайнаар гүйсэхэжэ, арад зоний һанаа сэхэлжэе үдүүлэн капиталистическэ үндэһэные зайлуулхын түгээ, арад зонийнгоо ийеһнэ ба культурна хэмжээ дэшлэлүүд хьм түгээ тон шанта тэмсэл ябуулжа байдаг юм.

Иймэл хадаа айхбаттар эхэ амжалтануудтайгаар манай Бурят-Монгол оройн ажалшад Агууехэ Октябрини 30 жэлэй ойе угтажа байха юм.

Советскэ засагай оршоһон 30 жэл соо манай республикын ажахын ба культурын хүгжэлтын талаар туйлагдаһан зарим нэгэн дүнгүүдые бүридхэжэ байхадаа, манай хүдэлмэришлэ уршарһан куттуу дунда зүйлүүдые тэмдэглэнгүйгөөр, манай уриа табигдаатай дүтын эрлигонуудые хэлэнгүйгөөр гаржа болохогүй байна.

Ажаүйлэбэрин талаар манай хүдэлмэришлэ эхэлхэн куттуу дунда зүйлүүд болбол ногайга ба кооперативна ажаүйлэбэрин түсбүүдые дүүргэхэ абайалтай тон эхэтэ гэгдэһэн ушар мүн болоно. Манай арад зоний өд балаа хэрэгжээһын эрлэгтүүдые хангаха еһотой үргэн олоһон һалбарта тус ажаүйлэбэрин болбол өрынгөө хэрлэе бүтээжэ шададаггүй байна.

Манай эрлэгтэ хадаа энэ ажаүйлэбэрин гэгдэлые тон богинохон бэлээр соо усаһаха ба шэнэ табилжэлэй хөрдөхи жэлэй гүрэнэй түсбэе үдүүлжэе абаһан мүн байна.

Октябрыска социалистическэ революци 30 жэлэй ойе эрхм һайнаар угтаһын түгээ союзна-республиканскэ предрьятинууд дээрэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнүүдэр туйлагдаһан амжалтанууд болбол ажаүйлэбэрин талаар гүрэнэйгээ түсбэе дүүргэхэ ба үдүүлэн дүүргэхэ хамаг бүхэ арга-боломжонуудые олгоһон байха юм. Тимэдэ манай зоригч болбол өдэ арга-боломжонуудые дүүгөөр ашаглан хэрэгжэжэ, мүнөө үеһэй үе соо өрынгөө республикын ажаүйлэбэринүүдэй хүдэлмэрине таһалгайгайгаар дэшлэлүүдэ, хүдэлмэришлэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэришлэдэй политическэ б ажал хүдэлмэришлэ үндэр өдөлхын хөрдөхишлэ, 1947 оной декабрини 21-дэ,

ажалшад депутатүүдэй иянтай Советүүдэ һунгаха үдэртэ манай ажаүйлэбэрин предрьяти бүхэн өрынгөө жэлэй түсбэе болзорлоһон урид дүүргэһэн байха еһотой ушарнууд мүн болоно.

Мүн хүдөө ажахын талаар эхэлхэн кутталһанууд маня бия. Дайнай һүгжэй үедэ хүдөөжаһыне хүгжээжэ тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Февральскэ Пленумдэй тогтоолы дүүргэхын талаар биедэр мүнөө, жэлдэ нмагтал түрүүшын алхам хөһөн байһабди. Биедэр хүдөө ажахын, илангана, малажаалай хүгжэлтын талаар өрынгөө республикын гэгдэлгн байдалы дүүрэнээр зайлуулхын түгээ тон үедэ шанта ба эхэлхэн тэмсэл ябуулаха еһотойбди.

Манай республика болбол бүхэ хэрэе малажаалай хүгжээжэ гүрэнэйгээ түсбэе дүүргэжэ шадаагүй байһан үгэрһе биедэр анхаралдаа эхэ еһотойбди. Тимэдэ биедэр болбол малажаалай талаар тохөөдлоһон хамаг бүхэ куттуу дунда зүйлүүдые богинохон болзоо соо зайлуулжа, адуу малайгаа харууные һайжаруулаха, малай фермууды дээрэ үхэр малнуудаа хамгаалха ябадалы хангаха уялгатай болоһонди. Мүнөө жэл соо манай республикын колхоз бүхэн болбол адуу малай тоо толгой ба ашаг шимын талаар гүрэнэй түсбэе дүүргэхэ уялгатай.

Малажаалай талаар манай бөлүүлжэ еһотой гол зорилго болбол колхоз бүхэндэ адуу малаа үбэлжүүлжэ үбнэ тэжээлэе дээрэ ашагшад ба дал хориюунуудаа һайжаруулаха ябада мүн болоно.

Манай республикын олон тоото колхозууд ба аймагууд малажаала хүдөөжыхын талаар цүхэр Сталинда үгэһэн өрынгөө уялгануудые үшөөл дүүргэжэ шадаагүй байна.

Хүдөөжаһын талаар манай хүтэй сагай зорилго хадаа мүнөө жэлэйгээ хүдөө ажахын бүхэ хүдэлмэришлэ нүүдые хурдан түргэн дүүргэхэ ябада мүн болоно. Колхоз бүхэн һалын саг соо тарла таряага сохижо дүүргэхэ ба хэрэгжээ үбнэ хүрэнгын фондүүдые хангаалха еһотой байна. Тэрэһэй түдэлэр колхозинуудта атулта үдэртэ хүдөө-ажалын продуктуудыа саг сооһе хүдөө-рилан тушаажа үгэхэ еһотой.

1948 оной хүдөөжаһын жэлые амжалтатгайгаар дүүргэһын түгээ мүнөө үргэн эхэ бөөдөхэлэй хүдэлмэри абуулжа шухала.

Манай дүтын сагай зорилгонууд шимэ байна.

Бурят-Монгол оройн ажалшан арадай мүрысөөһэй байдал толомтоо һайхан ба гүнзгэе эхэ үдэлманартай болоһонхой. Советскэ Бурят-Монгол оройн хүдэлмэришлэд, тарнашад ба интеллексин болбол нмагтал Октябрыска социалистическэ революци хадаа бурят-монгол аравыг тэжээн болгоһон байна, ймагтал Ленин ба Сталиной парти хадаа бурят-монгол арадаа хүтэй хэсүү тэжээһын хангаалжа шадаһан байна, манай агууехэ Эхэ оройн ариундэй абыт хани бүлэ дотор элж жаргалтай ажабайдал тэдэндэ хангажа шадаһан байна гэжэ һайн мэдэхэ юм.

Парти ба советскэ правительство болбол бурят-монгол арадай эрлэгтэ хэрэгжүүлжэ тухай үдэр бүри анхаралаа табижа байдаг. ймагтал һүгжэй жэлүүд соо ССР Союзай правительство болбол манай республикын ажахын ба культурын байгуулалтада туйлажа хурхын талаар элж хэдэн тогтоолуудые гаргалһан байна. ССР Союзай Министруудэй Советэй талаараа — Бурят-Монгол оройн хүдөө-ажалые улам саашан хүгжээжэ хэмжэе ажуулангууд тушаа, Улан-Удын гөрөдскэй ажахыда туйлажа хүргэхэ тушаа, 1946 оной хангалтагуй ургаса абайан д'ергэһэ манай республикын колхозуудта туйлажаа хүргэхэ тушаа аргалһан тогтоолууд болбол өрынгөө хүдөөжаһын талаар гэгдэлгн усадажа хүд дээрэ бата бөхи болдохой арга-боломжо манай Бурят-Монгол оройн үгэһэн байна. Энэ туйлажмын ашаар өрынгөө столпые улам саашалһан хүгжээжэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа ба өрынгөө республикын арад зонине ган гасуур дээрһэе тохөөдлоһон үлэсхэлэн зоболоһоо абархын талаар үргэн эхэ хүдэлмэри абуулжа аргатай боллоһон байһабди.

Ленинско-Сталиньскэ национальскэ политическэ иялта, агууехэ

